

Методичні рекомендації керівникам гуртків щодо проведення виховного заходу, присвяченого Дню визволення України від фашистських загарбників (Указ Президента України від 20.10.2009 №806/2009)

Щорічно 28 жовтня відзначається День визволення України від німецько-фашистських загарбників. В цьому році ми святкуємо 78 річницю. Це свято встановлено в Україні згідно з Указом Президента від 20 жовтня 2009 року № 836/2009 «з метою всенародного відзначення

визволення України від фашистських загарбників, вшанування героїчного подвигу і жертковності українського народу у Другій світовій війні».

В цей день традиційно вшановують пам'ять воїнів, які загинули в боях за визволення України, та населення, яке постраждало від дій фашистських окупантів.

В ході Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років саме на території України відбулися ключові битви за визволення Європи від фашизму.

Воєнні дії під час Другої світової війни відбувалися на території України протягом 40 місяців – із 22 червня 1941 року до кінця жовтня 1944 року. У 1941-1944 роках на українській землі були зосереджені головні сили вермахту – від 57,1 до 76,7% загальної кількості дивізій. 607 з них було розгромлено саме на території України.

На боці антигітлерівської коаліції на фронтах Другої світової війни боролося українців більше, ніж, наприклад, британців. Сукупні людські втрати України склали значно більше, ніж втратили у цій війні Велика Британія, Сполучені Штати Америки, Польща, Канада та Франція.

У ході визволення України силами чотирьох Українських фронтів, які налічували понад 2,3 млн. воїнів, протягом січня 1943 року – жовтня 1944 року було проведено серію блискучих наступальних операцій. Найважливішими з них були: Воронезько-Харківська (13 січня – 3 березня 1943 року), Донбаська (13 серпня – 22 вересня 1943 року), Чернігівсько-Полтавська (26 серпня – 30 вересня 1943 року), Корсунь-Шевченківська (24 грудня 1943 р. – 17 лютого 1944 року) та Львівсько-Сандомирська (13 липня – 29 серпня 1944 року).

Завершила визволення України Карпатська операція, що розпочалася 9 вересня 1944 року. 27 жовтня 1944 року було звільнено Ужгород, 28 жовтня радянські війська вийшли на сучасний кордон нашої Держави. За підрахунками

істориків, у ході воєнних дій на території України загинуло близько трьох мільйонів радянських воїнів, понад два мільйони українців було вивезено для примусової праці до Німеччини під час окупації. На території республіки цілком чи частково було зруйновано понад 700 міст і 28 тисяч сіл, близько 10 мільйонів людей залишились без даху над головою, знищено понад 16 тисяч промислових підприємств.

В ході Великої Вітчизняної війни бойовими нагородами було відзначено близько 2,5 млн. воїнів-українців, серед яких було чимало розвідників.

Вигнання нацистських поневолювачів не принесло Україні спокою і свободи, а обернулося поверненням комуністичного терору, масовими депортаціями, переслідуванням інакодумців. Вигнання нацистів стало вагомим кроком до здобуття Україною Незалежності.

Ми пам'ятаємо усіх героїв, чия боротьба, самовіддана праця і героїзм сприяли звільненню України від нацистів. У серці кожного з нас жива пам'ять про неоціненний внесок українців у спільну перемогу в цій жахливій війні. Тим, хто загинув і тим, хто вижив у пеклі 40-х ми зобов'язані всім, що маємо сьогодні.

Пропонуємо подивитись разом з вихованцями відео «Ніколи знову» (сл. і муз. Світлани Тарабарової) <https://www.youtube.com/watch?v=ppIbb-iZANI>

Питання для вихованців стосовно Дня визволення України від німецько-фашистських загарбників:

1. Яку річницю до Дня визволення України від німецько-фашистських загарбників ми святкуємо в цьому році?

2. Коли і ким було введено свято Дня визволення України від німецько-фашистських загарбників?

3. Скільки місяців тривали бойові на території України під час Другої світової війни?

4. В яких роках відбувалося визволення України від німецько-фашистських загарбників?

5. Яка операція завершила визволення України від німецько-фашистських загарбників? Коли розпочалася ця операція?

6. Яке місто було звільнено 27 жовтня 1944 р.?

Міфи, пов'язані з вигнанням нацистських окупантів із України

Міфи	Спростування
28 жовтня 1944 року було днем остаточного вигнання нацистських окупантів з України	Німецькі війська остаточно залишили територію України наприкінці листопада 1944 року. Для відзначення цього факту день 28 жовтня було обрано не зовсім коректно. В СРСР склалася традиція відзначати цю подію 8 жовтня, оскільки саме цього дня в 1944-му радянські війська вибили німців з території Радянської України в її тодішніх кордонах. Улітку 1945 року згідно з міждержавним договором Чехословаччина передала Радянському Союзу Закарпаття, яке увійшло до складу УРСР. Зважаючи на це, згодом вирішили перенести урочистості святкування на дату, коли ворог залишив останні населені пункти сучасної Закарпатської області. Але 28 жовтня 1944 року радянські війська лише розпочали бої за Чоп. Остаточно вибили противника із Закарпаття лише 25–26 листопада.
Вигнання німецьких окупантів було визволенням України	Визволення означає здобуття волі, але в 1944 році цього не трапилося. Визволення України відбулося тільки 24 серпня 1991 року з розвалом Радянського Союзу. Радянський Союз до 1941 року був тоталітарною державою, нею він залишився і після 1944-го. Партійна диктатура і політичні репресії не зникли. Під час війни радянське керівництво намагалось заохотити народ України до боротьби, апелюючи до патріотичних почуттів та обіцянок послабити політичний режим після перемоги. Українській інтелігенції, митцям дозволили писати на теми, затавровані доти як «буржуазний націоналізм»; чотири армійські фронти назвали «українськими»; запровадили орден Богдана Хмельницького; заснували республіканські міністерства оборони та закордонних справ. Проте після війни обіцяне було згорнуто, засуджено або просто не реалізовано. Включення ж УРСР до ООН аж ніяк не свідчило суверенну позицію України на міжнародній арені, а слугувало політичним цілям СРСР. Не вважаючи вигнання німецьких окупантів визволенням, українське націоналістичне підпілля продовжило боротьбу за незалежність України. З поверненням радянської влади на територію України сталінське керівництво суттєво збільшило масштаби депортацій до віддалених регіонів СРСР великих груп населення – поляки Західної України, а також підозрювані в допомозі українському підпіллю та УПА, кримськотатарський народ, греки, болгари, вірмени Криму. Різних правових обмежень і переслідувань зазнали ті, хто перебував на окупованій території, остарбайтери, полонені червоноармійці.

Росія могла перемогти німецьких окупантів і без України	Внесок України у розгром гітлерівської Німеччини та її союзників важко переоцінити. Мешканці УРСР взяли активну участь у протидії гітлерівській агресії. За весь час війни між СРСР та Третім Рейхом жителі УРСР складали приблизно 7 мільйонів (23%) особового складу Збройних сил СРСР, що більше війська Великої Британії, яка мобілізувала до 6 мільйонів громадян. Українці воювали у складі Червоної армії і партизанських загонів, були відзначені багатьма високими нагородами. Вихідці з України були і серед командного складу збройних сил СРСР. За оцінками Інституту історії НАНУ, прямі людські втрати України становили 8–10 мільйонів осіб, що більше ніж сукупні втрати Великої Британії, Сполучених Штатів Америки, Франції, Польщі та Канади (близько 7,4 мільйона). Для потреб фронту працювала потужна промисловість УРСР, значну частину якої евакуювали в тил – до Росії та Середньої Азії. Україна була серед республік СРСР, які перші прийняли удар гітлерівських військ. Бої на території України тривали понад рік, розтягнулися на понад тисячу кілометрів із заходу на схід. Це дало змогу зосередити військові та промислові ресурси у внутрішніх регіонах СРСР, підготуватися до контрнаступу взимку 1942 року. В будь-якому разі спроби моделювання дій РСЧА без українських людських і промислових ресурсів радше ставлять під сумнів твердження В. Путіна про перемогу «і без України». Загалом до антигітлерівської коаліції входило 58 держав і суверенних територій. Внесок більшості з них був значно менш вагомим, ніж українського народу.
Всі заслуги у вигнанні німецьких окупантів належать радянським збройним силам і партизанам.	Перемога над нацистськими окупантами – спільне досягнення антигітлерівської коаліції та визвольних рухів. Друга світова війна – глобальний конфлікт, і всі її учасники були тісно пов’язані між собою. Можна говорити про різний внесок держав у перемогу, однак неправильно приписувати усі заслуги одній країні. Радянський Союз користувався військово-технічною та іншою підтримкою союзників по антигітлерівській коаліції. За програмою ленд-лізу, СРСР отримав значні обсяги військової техніки, озброєння, продовольства та інших матеріалів, необхідних для підтримки економіки і ведення бойових дій. Німеччина не могла зосередити всі наявні сили проти радянських військ, оскільки була змушена одночасно воювати із союзниками на інших фронтах, у тилу, на морі та в повітрі. Не варто забувати, що опір гітлерівцям чинили українці різних політичних спрямувань. Внесок у боротьбу з німецькими окупантами зробив також український національно-визвольний рух. Українські націоналісти, згуртовані в лавах підпілля, УПА та інших повстанських

	формувань, вступали у бої, протидіяли репресивній та грабіжницькій політиці окупаційної адміністрації, проводили антигітлерівську пропаганду.
--	---